Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

Viite: Asiantuntijakuuleminen valiokunnassa 9.2.2018

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAEIKSI ERÄIDEN TEKNISTEN LAITTEIDEN VAATIMUSTENMUKAISUUDESTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA SEKÄ KULUTTAJIEN KÄYTTÖÖN TARKOITETUISTA HENKILÖNSUOJAIMISTA JA ERÄIKSI NIIHIN LIITTYVIKSI LAEIKSI (HE 194/2017 VP)

Esityksen pääasiallinen sisältö

Esityksen taustalla on Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset henkilönsuojaimista ja köysiratalaitteistoista, jotka korvaavat aiemmat direktiivit. EU:n asetukset ovat sellaisenaan sovellettavaa oikeuttaa eivätkä yleensä edellytä erillisiä täytäntöönpanotoimia kansallisella tasolla. Voimassa olevasta kansallisesta lainsäädännöstä on kumottava sellaiset tarpeettomat säännökset, jotka kyseiset EU:n asetukset kattavat. Kyseiset asetukset kuitenkin edellyttävät, että jäsenvaltiot määräävät ohjeiden, tietojen ja merkintöjen kielestä, määrittelevät markkinavalvontaviranomaisen sekä vahvistavat seuraamukset.

Sosiaali- ja terveysministeriön valmisteluvastuulle kuuluu olennaisessa määrin työssä käytettäväksi tarkoitettuja henkilönsuojaimia ja köysiratalaitteistoja koskeva lainsäädäntö ja työ- ja elinkeinoministeriön valmisteluvastuulle yksityiseen kulutukseen tarkoitettuja tai olennaisessa määrin yksityisessä kulutuksessa käytettäviä henkilönsuojaimia koskeva lainsäädäntö. Esitys sisältää kummankin ministeriön valmisteluvastuulle kuuluvat ehdotukset. Sinänsä henkilönsuojaimia koskevat EU-asetuksesta tulevat vaatimukset ovat samoja riippumatta henkilönsuojaimen käyttötarkoituksesta.

Eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetusta laista (laitelaki) poistettaisiin tarpeettomat maininnat henkilönsuojaimista, ja siihen lisättäisiin viittaukset EU:n henkilönsuojain- ja köysiratalaitteistoasetuksiin. Näihin laitteisiin tulisi sovellettaviksi laitelain kieltä, valvontaa ja rangaistusta koskevat säännökset. Kuten nykyisinkin, ohjeiden ym. tulisi olla suomeksi ja ruotsiksi, henkilönsuojainten ja köysiratalaitteistojen markkinavalvontaa tekisi työsuojeluviranomainen sekä valmistajan tai muun luovuttajan toiminta voisi olla rangaistavaa sekä rikkomuksena että rikoksena. Laitelain voimassa oleva nk. blankorangaistussäännös olisi kirjoitettu nykyistä täsmällisemmin ja rangaistussäännöksessä olisi huomioitu myös EU-asetusten mahdollinen rikkominen.

Kuluttajien käyttöön tarkoitetuista henkilönsuojaimista säädettäisiin erillislaki, jossa viitattaisiin henkilönsuojaimille asetettavien vaatimusten osalta henkilönsuojainasetukseen sekä säädettäisiin kielivaatimuksista, sääntelyn noudattamisen valvonnasta sekä seuraamuksista. Kuluttajakäyttöön tarkoitettujen henkilönsuojainten markkinavalvontaan sovellettaisiin eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annettua lakia, ja markkinavalvontaviranomainen olisi Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes).

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rikoslakia tarkoituksena selkeyttää ja yhdenmukaistaa tuotteita koskevaa rikoslakitasoista sääntelyä. Valmistajan tai muun luovuttajan toiminta voisi tulla rangaistavaksi terveysrikoksena riippumatta siitä, onko kyse työssä käytettäväksi tarkoitetusta teknisestä laitteesta vai yksityiseen kulutukseen tarkoitetusta henkilönsuojaimesta tai koneesta. Tällä hetkellä laitelain kattamien tuotteiden osalta valmistajan tai muun luovuttajan toiminta on voinut tulla rangaistavaksi työturvallisuusrikoksena. Tähän

Meritullinkatu 8, Helsinki
PL 33, 00023 VALTIONEUVOSTO
www.stm.fi

Puhelin 0295 16001
Telekopio 09 6980 709

e-mail: kirjaamo@stm.fi
etunimi.sukunimi@stm.fi

liittyen tehtäisiin teknisluontoinen muutos työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annettuun lakiin.

Vaikutukset

Esitys olisi luonteeltaan suurelta osin lainsäädäntötekninen eikä sillä olisi siten merkittäviä taloudellisia tai muita vaikutuksia. Henkilönsuojainten tai köysiratalaitteistojen teknisistä ja turvallisuutta koskevista vaatimuksista sekä vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyistä säädettäisiin suoraan EU-asetuksissa. Esityksellä ei olisi myöskään merkittäviä vaikutuksia viranomaisten toimintaan.

Suurin muutos liittyisi rangaistussäänte lyn yhdenmukaistamiseen ja selkeyttämiseen työssä käytettävien ja kuluttajakäyttöön tarkoitettujen tuotteiden osalta. Rikoslain 44 luvun 1 §:ssä säädettyyn terveysrikokseen lisättäisiin viittaukset laitelakiin, henkilönsuojainasetukseen ja köysiratalaitteistoasetukseen, ja vastaavasti laitelaki poistettaisiin rikoslain 47 luvun 1 ja 8 §:n työturvallisuusrikoksen piiristä. Tarkoituksena on, että ko. tuotteiden valmistamista ja muuta luovuttamista koskisi ainoastaan yksi rikoslakitasoinen rangaistussäännös riippumatta siitä, mikä on valmistettavan tuotteen käyttötarkoitus. Rangaistussäänte lyyn tehtävillä muutoksilla ei olisi kuitenkaan merkittäviä vaikutuksia, koska ne tulevat sovellettavaksi harvoin, koska ensisijaisesti tuotteiden vaatimustenvastaisuuteen puututaan markkinavalvonnalla ja siinä käytettävissä olevin keinoin.

Voimaantulo

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 21 päivänä huhtikuuta 2018, jolloin henkilönsuojainasetusta ja köysiratalaitteistoasetusta aletaan pääsääntöisesti soveltaa ja jolloin aiemmat direktiivit kumoutuvat. Laitelakiin ja lakiin kuluttajien käyttöön tarkoitetuista henkilönsuojaimista sisällytettäisiin EU:n asetuksia vastaavat siirtymäsäännökset.

Kuluttajien käyttöön tarkoitetuista henkilönsuojaimista annetulla lailla kumottaisiin kuluttajien käyttöön tarkoitettuja henkilönsuojaimia koskevista vaatimuksista annettu valtioneuvoston asetus. Henkilönsuojaimista annettu valtioneuvoston päätös on tarkoitus kumota erikseen, ja henkilökuljetukseen tarkoitetuista köysiratalaitteistoista annettu valtioneuvoston asetus on tarkoitus korvata uudella valtioneuvoston asetuksella, joka sisältäisi ainoastaan köysiratalaitteistojen turvallista käyttöä ja tarkastamista koskevat säännökset eli kyseinen valtioneuvoston asetus ei enää sisältäisi köysiratalaitteistojen turvakomponenttien ja osajärjestelmien vaatimustenmukaisuutta koskevia säännöksiä.

Valmistelu

Esitystä on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa.

Hallituksen esitys on ollut lausuntokierroksella. Lausuntopyyntö lähetettiin 24 taholle, lausuntoja saapui 13. Merkittävin oli oikeusministeriön lausunto, joka keskittyi rangaistussäännöksiin. Oikeusministeriön lausunnossaan esittämät ehdotukset on otettu esityksessä pääsääntöisesti huomioon.

Esitys on käsitelty ja hyväksytty kolmikantaisessa Työturvallisuussäännöksiä valmistelevassa neuvottelukunnassa.

Hallitusneuvos Hanna-Mari Pekuri STM (puh. 02951 63459, hanna-mari.pekuri@stm.fi)
Vanhempi hallitussihteeri Laura Holkko TEM (puh. 02950 60092, laura.holkko@tem.fi)